

III. Évfolyam 4. szám - 2008. december

Pántya Péter

ZMNE Katonai Műszaki Doktori Iskola

panpet1@freemail.hu

INTERJÚK A RENDVÉDELEMBEN

Absztrakt

A fegyveres és rendvédelmi területen hivatásos állományban szolgálók életkörülményei nem igazán ismertek a társadalomban. A szigorú függelmi rendben munkájukat végzők a Munka Törvénykönyvénel egy merevebb kereteket meghatározó szolgálati törvény előírásai alapján végzik feladataikat. A hivatásos állományúak szolgálati törvénye bár meghatározza életüket, de mégsem teljesen ismert az érintettek körében.

Nem mondható el sajnós, hogy a hivatásosok körében sok felmérés zajlik le az életkörülményeik, a szolgálati feladataik vagy a rájuk vonatkozó jogszabályok okán, főleg nem őket megkérdezve. Jelen cikkben egy kis próbát kívánok tenni és 10 eltérő földrajzi területen, eltérő rendvédelmi szervnél szolgáló és eltérő beosztású, rendfokozatú hivatásossal készített rövid kérdőívemet és az arra adott válaszokat ismertetem. A nyílt kérdésekkel teli kérdőívek a szolgálati törvénnyel kapcsolatos ismereteket és véleményeket kívánja feltárni.

Circumstances of life of people who work for defence and weaponed authorities is not widely known in society. They work and do their duties by a much stricter service law than the Law of Work. Although their professional service laws control their lives, it is not known by them.

Unfortunately it can not be said that there are a lot of surveys about the professionals' life circumstances, service work, duty, laws and they are not asked about these topics. I am making a try in my article within 10 different geographical areas and I am going to public the questionnaire and its answers about different rating of defence professionalisms in different statuses. The questionnaire which is full of opened questions wants to clear up the knowledge and opinion about the Law of Duty.

Kulcsszavak: *fegyveres, rendvédelem, interjú, vélemény, hszt, szolgálat ~ law, duty, defence, weaponed, interview, opinion*

Nem tagadhatom, hogy jelen dolgozat elkészítésében nagy szerepe volt annak, hogy magam is a hivatásos szféra tagja vagyok. A személyes érintettség és egyéni érdeklődés kapcsán is fontosnak tartottam, hogy a Magyar Köztársaság állampolgárai nyugalalmát biztosító szolgálati viszonyát szabályozó törvényt alaposabban nagyító alá vegyem.

Különösen az érdekelt, hogy magával a jogszabállyal kapcsolatosan milyen vélemények fogalmazódnak meg az érintettek körében. Több, különböző szervhez tartozó és eltérő rendfokozatú hivatásos állományúval is készítettem interjúkat. Területileg megpróbáltam minél szélesebb körben vizsgálni, gyakorlatilag az Észak-Alföld és Észak Magyarország régiójában szolgálók lettek válaszadóim.

Ezen interjúkat is elemzem és egy átfogó képet nyújtok az érintettek véleményéről, álláspontjáról. Bár a felmérésem nem tekinthető semmiképpen sem reprezentatívnak, a törekvésem azonban ez irányba mutat.

Megkerestem néhányat az érintett szakszervezeti vezetők közül is, nézetüket ismertetem.

Röviden a fegyveres és rendvédelmi szervekről

Nézzük melyek az úgynevezett fegyveres és rendvédelmi szervek.

Fegyveres és rendvédelmi szervek (országos vezetősége):

- Rendőrség (Országos Rendőr-főkapitányság, immár a Határőrséggel integrálódva)
- Polgári védelem (Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság)
- Vám- és pénzügyőrség (Vám és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága)
- Büntetés-végrehajtási intézet (Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága)
- Állami és Hivatásos önkormányzati tűzoltóságok
- (Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság)
- Polgári nemzetbiztonsági szolgálatok (vezetője a főigazgató)

A Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét és biztonságát tehát ezek a szervek biztosítják saját területükön és saját állományukkal, a számukra meghatározott feladatok ellátásával.

E szervek összlétszáma körülbelül ötvenötezer fő.

A fenti felsorolás és a létszámadatok nem tartalmazzák a Magyar Honvédséget, a mivel hivatásos és szerződéses tagjai a Hszt. hatálybalépésétől 2001-ig tartoztak e törvény alá. 2001-ben került elfogadásra a 2001. évi XCV. törvény, amely Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szól. Részükre egy külön felmérést lenne célszerű készíteni, mely egy külön munka lehetne.

A Magyar Köztársaság teljes hivatásos és szerződéses állományú létszáma mintegy 80.000 fő. A feladataik eltérőek, de abban megegyeznek, hogy tagjainak tevékenysége különleges szolgálat a köz, az ország érdekében.

A hivatásos szolgálati törvény

Az 1996 évi XLIII-as törvény, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szól. Alapvetően azért jött létre, hogy elismerje a hivatásos szolgálatban állók különleges szolgálatát és szabályozza ezt a kapcsolatot, ami az állam és a hivatásos szolgálatot vállaló között jött létre.

A törvény elfogadására készült indoklás megjeleníti a Hszt. létrehozásának szükségességét:

„Az országunk függetlenségének, belső rendjének, biztonságának védelme - amit a honvédség, a határőrség, a rendőrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a polgári védelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, valamint az állami és önkormányzati tűzoltóság... ...látnak el - állami, közösségi tevékenység. E szervek személyi állománya ennek megfelelően - a szervi hovatartozástól függetlenül - közszolgálatot teljesít... ...Abból indul ki, hogy a hivatásos állomány tagjai az általánoshoz képest szigorúbb függelmi rendben és fegyelmezettséggel, fokozott pszichikai és fizikai terheléssel, áldozatvállalással, veszélyes helyzetben az élet kockáztatásával végzik feladataikat. Emellett a szolgálati viszony

*létesítésének feltételeként önkéntesen lemondanak alkotmányos jogaik gyakorlásáról...
...Mindezek figyelembe vételével a Javaslat az ugyancsak közszolgálatban álló köztisztviselők
járandóságai alapulvételével, a társadalmi megbecsülés kifejezéséeként kedvezőbben állapítja
meg a hivatásos állomány tagjait megillető jogokat, juttatásokat.”¹*

1. számú kép. ORFK karjelzés és egy a rendőrség szolgálati gépjárműveiből
(Forrás: www.karjelveny.hu, chello.politikaforum.hu)

Körülbelül 55.000 fős hivatásos állomány áll a Hszt. hatálya alatt. Az ő szolgálati körülményeiket valamint közvetve családjaik életét meghatározó törvényre nem lehet úgy tekinteni, mintha az „csak” egy jogszabály volna. A törvény megalkotása abszolút időszerű volt, hiszen előzőleg egy 1971-es törvény szabályozta ezeket a kereteket.

Az érintettek nagy félelemmel várják a folyamatosan várható változtatásokat. Ezekből és az állományt már negatívan befolyásolóak közül néhány:

- megkezdődik a civilesítés, bizonyos beosztások (humán és munkaügyi, gazdasági, üzemeltetési, stb.) munkakörök közalkalmazotti státusszá alakulnak,
- átalakul a nyugdíjrendszer, nő a szolgálatban eltöltendő évek száma, változik a nyugdíjszámítás módja,
- módosul a teljesítményértékelés és a pótlékok rendszere.

Ezek a várható változások az állományon belül már elindítottak bizonyos folyamatokat.

Interjúk a rendvédelemben

A Hivatásos Szolgálati Törvényt a „bőrükön érzik” maguk a hivatásos állományúak.

A Hszt. és végrehajtási rendeletei, módosításai közvetlenül befolyásolják munkakörülményeiket, életüket, szabadidejük felhasználását és tartalmát. A hivatásos állomány tagjai igen magas százalékban férfiak és családfők, háztartásfők. A velük kapcsolatos szabályozások közvetlenül kihatnak a családjukra is.

A következőkben a jelenleg is aktív hivatásosokkal készített interjúimat adom közzé. A megkérdezettek kiválasztása nem éppen reprezentatív jellegű, de mindenképpen erre törekedtem. Szintén megkérdeztem az érintett területeken tevékenykedő érdekképviseleti szervek, szakszervezetek és a Fegyveres és Rendvédelmi Dolgozók Érdekképviseleti Szövetségének (FRDÉSZ) tisztségviselőit.

Az elérhető fegyveres és rendvédelmi dolgozók közül egyenlő arányban próbáltam célszemélyeket keresni, arra figyelve, hogy az egy szervnél állományban lévők eltérő rendfokozati állománycsoportban legyenek (Tisztek és tiszthelyettesek, zászlósok).

¹ Az 1996. évi XLIII. törvény indokolása

2. számú kép. Tetőszerkezet lángokban (Forrás: Méhes Ákos, 2006.)

1. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

Határőr vagyok.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Törzssászlós

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

15. éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Nem, beosztott vagyok.

A Hszt.-vel kapcsolatosan mi az, ami legelőször az eszébe jut?

Minden. A törvény összességében. Juttatások és kötelességek.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Meglehetősen jónak. Minden részével tisztában vagyok.

Szükségeseznek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?

Igen, ez mindenképpen szükséges volna.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt.-vel? Mely részben?

Nem vagyok megelégedve. Véleményem szerint túlságosan nyitott, sok a rendezetlen kérdés.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

Abszolút szigorú kereteket teremt.

Mit változtatna meg a tartalmán?

Ha rajtam múlna, elég sok mindent. A fizetési fokozatok között például csak nagyon kis különbségek vannak. Az előmeneteli lehetőségek is bővíthetők lennének.

Mivel bővítené a szabályozást?

Mindenképpen érezhetőbbé tenném a különbséget a fizetési fokozatok között. A szolgálati időpótlék jelen formájában nem szolgálja megfelelően a célt, bővíteni és módosítani szükséges.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Inkább szigorúnak.

Várható, hogy a Hszt. módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e? Miért?

Egyértelműen problémás a tervezet. A nyugdíjbamenetel szabályainak változását a saját bőrömön is érzem, mivel 15 éves szolgálati viszonyral rendelkezem. Várható viszont olyan módosítás, amit jónak tartok. Ilyen tervezet például az, hogy bizonyos beosztásokat pályáztatni kell majd.

2. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

Rendőr vagyok.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Órnagy.

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

25 éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Igen, vezető vagyok. 20 fő beosztottam van.

A Hszt.-vel kapcsolatosan mi az, ami legelőször az eszébe jut?

Egy törvény, ami korlátok közé szorít.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Jónak mondanám.

Szükségesnek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?

Mindenképpen igen. Fontos volna, ha a beosztottak tisztában lennének a jogaikkal és kötelességeikkel. Alapvető jogok kérdésében – amely mindenkinek egyéni érdeke is – sincsenek sokan olyan alapvető tudás birtokában, mint például a szabadság mértéke és szabályai. Jó lenne, ha nem mindig a vezetőtől kérdeznének ilyen alapvető dolgokat.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt.-vel? Mely részben?

Összességében igen. A Hszt. előtti szabályozás sokkal rosszabb volt. Az előző szabályozás sokkal nagyobb szabadságot adott a munkáltatóknak, akik vissza is éltek vele.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

Is-is. Egyiket sem tudnám határozottan választani. Azért azt is jónak tartom, hogy korlátozza a Hszt. bizonyos szinten az állományt.

Mit változtatna meg a tartalmán?

Nem szívesen szólnék bele megfelelő szakértelem nélkül.

Mivel bővítené a szabályozást?

Jobban bele kellene ásnom magam a témába, hogy felelősen nyilatkozzak.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Inkább megengedőnek, rugalmasan értelmezhető bizonyos esetekben, például fegyelmi ügyeknél. A Hszt. előtti szabályozás eléggé tág értelmezési lehetőséget biztosított az eljáróknak.

Várható, hogy a Hszt. módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e? Miért?

Igen, abszolút probléma ez a tervezet. Sajnos napjainkban Magyarországon nem tapasztalható az a közmegebecsülés az állampolgárokat és az államot szolgálók irányába, mint a nyugati országokban. Ha a szolgálati törvény még kevesebb privilégiumot ad, akkor egyáltalán nem érezheti úgy az ember, hogy bárki is megbecsüli azt a munkát és áldozatvállalást, amit végzünk. A kedvezményeket véleményem szerint KELL adni. A folyamatos nyírbálásokkal nem lehet a rendvédelmet elég magas szintre emelni. Vannak pénzben nem nyújtható kedvezmények, ami csak a szféra tagjainál jelenik meg és mára már főleg ezek tartják meg a jó szakembereket a pályán. Várható, hogy a juttatások csökkentésekor ezek eltávoznak az állományból.

3. számú kép (Forrás: www.bvop.hu)

3. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

A büntetés-végrehajtásnál dolgozom.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Zászlós vagyok.

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

5 éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Nem, egyszerű beosztott vagyok.

A Hszt.-vel kapcsolatosan mi az, ami legelőször az eszébe jut?

Ez a szolgálati törvényünk.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Kevésbé ismerem.

Szükségesnek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?

Igen, jó volna.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt.-vel? Mely részben?

Meg vagyok vele elégedve, kevésbé ismerem, szerintem jó.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

Inkább jó az állomálynak.

Mit változtatna meg a tartalmán?

Erre nem tudok válaszolni.

Mivel bővítené a szabályozást?

Nem ismerem eléggé.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Túlságosan szigorú szerintem.

Várható, hogy a Hszt. módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e?

Miért?

Mindenképpen rosszabb lesz. Kevésbé leszünk elismerve, főleg a nyugdíj terén.

4. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

Vám és pénzügyőr vagyok.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Főhadnagy vagyok.

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

15 éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Nem.

A Hszt.-vel kapcsolatosan mi az, ami legelőször az eszébe jut?

Legelőször is az, hogy módosítani akarják a hátrányunkra. El akarják venni a többletjogainkat, kedvezményes betegszabadságunkat, nyugdíjbameneteli lehetőségeinket.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Meglehetősen jónak

Szükségesnek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?

Igen, sokan nem ismerik a törvény által nyújtott és garantált jogukat.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt.-vel? Mely részben?

Igen, összességében.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

Szerintem inkább a védi és garantálja a jogait az állomány tagjának.

Mit változtatna meg a tartalmán?

Nagyobb szabadságot adnék a munkavállalóknak a szabadság felhasználása terén. A fegyelmi szabályokon lazítanék, módosítanám a kártérítés szabályait.

Mivel bővítené a szabályozást?

Több szabadságot adnék és nagyobb hangsúly kellene a szolgálati időpótléokra.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Forma – forma. Inkább egy középutat választanék, mivel van ahol túl szigorú, de van ahol megfelelően megengedő.

Várható, hogy a Hszt. módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e? Miért?

Igen, mivel nagyon hátrányosan érintik a munkavállalókat. A hivatásos állomány a közért végzi szolgálatát, és mégis hátrányosan akarják őket megkülönböztetni. Pontosan azokat a dolgokat akarja a kormányzat elvenni, ami eddig pluszt adott az állománynak. Ezek a dolgok pénzben nem megváltható eszközök, szerintem nagymértékben csökkeni fog a belépni kívánók száma és „minősége”.

5. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

Tűzoltó vagyok.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Főtörzsőrmester.

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

10 éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Nem.

A Hszt.-vel kapcsolatosan mi az, ami legelőször az eszébe jut?

Az, hogy egyáltalán nem beosztotti szemléletű.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Sajnos csak kevésbé ismerem.

Szükségnek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?

Nem tartom fontosnak.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt.-vel? Mely részben?

Nem vagyok megelégedve vele általában.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

Csak kis mértékben véd, inkább szabályoz.

Mit változtatna meg a tartalmán?

Inkább beosztotti szemléletű legyen.

Mivel bővítené a szabályozást?

Több joga legyen a beosztottnak.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Szigorú törvény.

Várható, hogy a Hszt. módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e? Miért?

Rossz lesz, mivel a változtatások hátrányosan fogják érinteni az összes hivatásost.

4. számú kép. A VFCS állománya gyakorlaton a Berettyóújfalui Területi Kórházban
(Forrás: Rabovszky Dóra, 2007.)

6. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

Rendőr vagyok.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Törzsőrmester.

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

2 éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Nem.

A Hszt.-vel kapcsolatosan mi az, ami legelőször az eszébe jut?

Egy jogszabály.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Közepes.

Szükségesnek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?
Igen, jó volna.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt-vel? Mely részben?

Igen, szerintem jó.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

Szerintem inkább védi a hivatásosokat.

Mit változtatna meg a tartalmán?

Semmit.

Mivel bővítené a szabályozást?

Szerintem jó így.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Inkább megengedő.

Várható, hogy a Hszt módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e?

Miért?

Nem látok benne túl nagy problémákat.

7. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

Tűzoltói.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Őrnagy.

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

12 éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Igen, 50 fő beosztottam van.

A Hszt-vel kapcsolatban mi az, ami legelőször az eszébe jut?

Jogbiztonság a rendvédelem számára.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Elég jónak gondolom.

Szükségesnek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?

Igen, szükséges volna.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt-vel? Mely részben?

Igen, meg vagyok elégedve. Alapvetően egy jó törvény.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

Inkább védi az állomány érdekeit.

Mit változtatna meg a tartalmán?

Semmit, így jó.

Mivel bővítené a szabályozást?

Nem bővíteném.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Véleményem szerint megengedő. Egyik oldala az alkotmányos jogok csorbítása, azonban a másik oldalán megtalálható a kedvezmények köre és a juttatások.

Várható, hogy a Hszt módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e?

Miért?

Igen, nagyon nagy problémának látom. Alapvetően a Hszt. a köz szolgálatában állóknak csak egy szűk körét érinti, ők a hivatásosok. A szakma el fogja veszíteni a vonzerejét, az elitebb réteg rövidesen el fog távozni.

5. számú kép. Bemutatón a rendőrségi helikopter
(Forrás: Kis Guzzi Péter, 2001.)

8. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

Pénzügyőr vagyok.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Törzsőrmester.

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

3 éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Nem, beosztott vagyok.

A Hszt.-vel kapcsolatosan mi az, ami legelőször az eszébe jut?

Az, hogy teljesen rossz.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Közepes.

Szükségeseznek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?

Nem.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt.-vel? Mely részben?

Nem. Semmiképpen sem a végrehajtó állomány érdekeit szolgálja.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

A szigorú szabályozást érezzük csak.

Mit változtatna meg a tartalmán?

A szabadságok elosztását.

Mivel bővítené a szabályozást?

Versenyképesebb jövedelmet kellene adnia.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Mindenképpen szigorú, viszont nem úgy szigorú, ahogyan kellene. Ha az előjáró, különösen a munkáltató parancsnok követ el szabálytalanságot, akkor nem történik ellene semmi. Nem kezeli egyenlő partnerként a teljes állományt.

Várható, hogy a Hszt módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e? Miért?

Igen, különösen a nyugdíj miatt. Az állomány idősebb része nem lesz majd képes a feladatok elvégzésére.

9. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

Büntetés-végrehajtási.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Órnagy.

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

26 éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Igen, vezető vagyok. Körülbelül 150 fő van alám beosztva.

A Hszt.-vel kapcsolatosan mi az, ami legelőször az eszébe jut?

A hivatásosok szolgálati törvénye.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Minden részét ismerem.

Szükségesnek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?

Igen, nagyon fontos, hogy mindenki ismerje a rá vonatkozó szabályokat.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt.-vel? Mely részben?

Közepesen vagyok megelégedve.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

Az alapvető szándéka jó volt, mindenképpen az állomány érdekét szolgálta. A különös részében a szakmaspecifikusságnál eltérően szabályozza a szervezetet és van, ahol fölöslegesen korlátoz, például a tűzoltói résznél.

Mit változtatna meg a tartalmán?

Növelhető lenne a beosztási illetmény szorzók és a rendfokozati szorzók mértéke. A kormánynak lehetősége volna további módosításokra az állomány érdekében, ezzel csak egyszer élt, a 140/1996-os kormányrendeletnél. Az illetékes miniszterek is általában a nyírbálásokkal változtatták a Hszt. rájuk vonatkozó részét. Különbség ebben is volt. A belügyminiszter például általában gyorsabban és nagyobb mértékben változtatott az állomány kedvezményein és általános helyzetén – a dolgozók számára negatív irányba -, mint az igazságügyi miniszter. Ilyen terület például a fegyelmi helyzet vagy a beosztások meghatározása.

Mivel bővítené a szabályozást?

A különös részek bővítése fontos volna, ezzel még jobban, a rendvédelmi ágazatok számára megfelelőbben lehetne szabályozni az életüket.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Változó a szigorú és a megengedő között.

Várható, hogy a Hszt. módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e? Miért?

Igen, ez újabb nagy gond. Sajnos ez nem újdonság, hiszen a törvény megalkotása óta folyamatosan szűkítés folyik a területen. Már a bevezetése is elhúzódó hatályú volt és az azutáni években a várt több helyett, a folyamatos nyírbálást tapasztaltuk. A Hszt. bevezetése után mindenképpen jobb lett a rendvédelem helyzete, de ezeket az előnyöket el akarják venni. A büntetés-végrehajtásnál is aki tehet, az elment nyugdíjba és várható, hogy a tapasztalt, idősebb vezető kollégák is hamarosan, amint tehetik elmennek. Ez nagyon nagy veszély a szakma számára. A várható módosításoknál jó, hogy a fő részbe került a civilesítés kapcsán, a jelenleg civilesítendő beosztást betöltők védelme, viszont semmiféle csökkentést sem szabadna végrehajtani a kedvezmények és jogok terén.

6. számú kép. Polgári védelmi tájékoztatása fiataloknak
(Forrás: www.jnszkat.hu)

10. Interjú

Milyen hivatásos állományban van Ön (rendőr, tűzoltó, pénzügyőr, stb...)?

Határőr vagyok.

Milyen rendfokozattal rendelkezik?

Zászlós.

Hány éve szolgál hivatásos állományban?

10 éve.

Beosztásában lát-e el vezetői feladatokat, hány fővel kapcsolatban?

Nem, csak beosztott vagyok.

A Hszt.-vel kapcsolatosan mi az, ami legelőször az eszébe jut?

Igazából semmi.

A Hszt.-vel kapcsolatos ismereteit milyen szintűnek tartja?

Közepes.

Szükségesnek tartja-e, hogy a Hszt. oktatása a rendvédelemben nagyobb figyelmet kapjon?

Igen, jó volna.

Meg van-e elégedve összességében a Hszt.-vel? Mely részben?

Nem vagyok megelégedve. Túl sok minden van részletesen szabályozva és van ami egyáltalán nincs. A módosítások száma is nagyon sok. Nem egyértelműen átlátható.

Ön szerint a Hszt. inkább az állomány tagjának az érdekét védi vagy inkább szigorú keretek között szabályozza a hatálya alá tartozók életét?

Inkább szabályoz.

Mit változtatna meg a tartalmán?

Mindenképpen egyszerűsítéнем. Egy új egyöntetű szabályozás lenne jó, amely már tartalmazná az összes módosítást.

Mivel bővítené a szabályozást?

Korrektebb túlmunkaszámítással és a külszolgálat jobb szabályozásával. Nagy probléma, hogy ami jár azt sem adják oda sok helyen. Pereskedni kell.

Összességében a Hszt.-t túl szigorúnak, szigorúnak, megengedőnek vagy túlságosan megengedőnek tartja?

Abszolút szigorú.

Várható, hogy a Hszt. módosításakor csökken a kedvezmények köre. Problémásnak tartja-e?

Miért?

Igen, még a jelenlegi járandóságokért is pereskedni kell. Mi lesz ha még ezeket a kedvezményeket is elveszik?

Érdekképviseleti vélemények

Sikerült interjút folytatnom Kajsza Zoltánnal a Hivatásos Tűzoltók Független Szakszervezetének (HTFSZ) elnök –ügyvivőjével valamint Árok Kornéllal az érdekképviseleti szerv területi ügyvivőjével.

Beszélgetésünk lényegét, tehát álláspontjukat a Hszt. kérdésében a következőképpen fogalmazták meg:

A küszöbön álló Hszt. módosítással nem az a probléma, hogy változik a törvény. Alapvetően sok mindent meg kellene reformálni a tartalmán és ebben mindenki egyetért. A fő gond az, hogy a kormányzat részéről takarékosági szempontból akarnak elsősorban hozzájárulni a szolgálati törvényhez. A szakszervezeti vezetőknek ezzel szemben bőven lennének más javaslataik és felvetéseik:

- Rekreációs üdülés, kafetéria rendszer létrehozása plusz forrásból.
- Korlátozása annak, hogy személyi forrásból ne lehessen dologiba áttenni pénzeszközöket.
- Legyen döntési kötelezettsége a munkáltatóknak és a kormányzatnak a szakszervezetekkel a tárgyalások során, bízzanak meg jobban az érdekképviseletekben.
- Lehetne rövidebb próbaidőt meghatározni az újonnan belépők számára
- Fontos volna a tiszthelyettesek beosztási illetmény szorzóinak emelése, valamint a továbbjutási lehetőségeinek biztosítása akár közvetlenül a zászlósi állománycsoportba. Jelenleg a tiszthelyettes kevesebb, mint 10 év alatt elérheti az adott beosztás csúcsát.
- Folyamatosan nyílik a tiszti/tiszthelyettesi bérolló. Jelenleg már elérheti az 1:4 arányt is.
- A jelenlegi pótlékrendszer túl bonyolult, körök szűkítése szükséges.
- A szakszervezetek számára plusz érdekérvényesítő eszközök kellenek.
- Alapvetően fontos a Hszt. életpályamodellje miatt, hogy 2/3-os törvény legyen.
- Jelenleg a túlszolgálatért a hivatásos még a rendes illetményüknél is kevesebbet kapnak, mivel a nem rendszeres jövedelem nem tartozik bele. Ez ellentétes a Munka Törvénykönyvének (és a józan ész) logikájával.

Alapvetően nem tartják rossz törvénynek, különösen, hogy a szakszervezeteknek sikerült „beleharcolni” sok fontos részt.

Egy régóta szolgáló hivatásos katonatiszt véleményét szintén kikértem az adott témával kapcsolatosan. Elmondása alapján – mivel ő még a Hszt. alatt is szolgált – a Honvédelmi jogállásúak törvényét, azaz a Hjt.-t számukra jobbnak tartja a Hszt.-nél. Alapvetően más véleménye szerint a Honvédség feladatrendszere és más irányítás alatt van. Mivel egy új törvényt kreáltak a hivatásos katonáknak, sokkal összeszedettebbé vált jó szerkezettel és részletes – néha túlságosan részletes - szabályzással. A Hjt. megalkotását az is szükségessé tette, hogy csökkent a Magyar Honvédség szerepe és súlya a fegyveres és rendvédelmi szervek között.

A Fegyveres és Rendvédelmi Dolgozók Érdekvédelmi Szövetsége (FRDÉSZ) tömöríti a szféra reprezentatív szakszervezeteit. Elnökével, Kónya Péterrel a Hszt.-vel és annak várható módosításaival kapcsolatosan beszélgettem:

Véleményem szerint a Hszt. elavult. 1996-ban a Magyar Honvédség tagjai is ennek hatálya alá tartoztak, így meglehetősen militáns törvény lett. Időközben a Honvédség számára új törvényt alkottak és a Határőrségből is rendvédelmi szerv vált, de a Hszt. nevében még mindig fegyveres.

A militáns jelleg fölösleges például a tűzoltó vagy a rendőrnnyomozó számára. Szükségtelen korlát például az igen szigorú fegyelmi jog, az állampolgári jogok nagymértékű korlátozása vagy az, hogy tűzoltó pártnak tagja nem lehet.

A kiszámítható életpályát bonyolították a többszöri – bérrel kapcsolatos – módosítások, a pótlékok szétverik a rendszert. A tiszthelyettesek számára nem biztosít megfelelő előmenetelt, hamar bekövetkezik a „helybejárás”.

A szakszervezetek számára korlátozzák a jogosítványukat. Tekintettel arra, hogy nincs a hivatásosoknak sztrájkjoguk, kompenzálható lenne egy az érdekképviseleti egyeztetések során történő megállapodási kötelezettséggel.

Sajnos szinte minden évben módosítják a Hszt.-t és a Hjt.-t. Ez nagyfokú bizonytalansághoz vezet. Alapvető különbség a két törvény között, hogy amíg a Hszt. egy életpálya modell, addig a Hjt. az előre vagy ki szemléletű (pl. japán szervezeteknél, ha a dolgozó nem tud folyamatosan magasabb beosztásokba jutni karrierje során, akkor el kell távoznia a szervezettől – a szerző).

A szolgálati törvényekben túl sok a –ható/-hető szabály, azaz a munkáltatóra van bízva, hogy odaad-e, megenged-e valamit a beosztottnak.

A várható civilizációval fölöslegessé fog válni a Hszt./Hjt különbség. Fölösleges és nem hatékony több minisztériumban irányítani a csökkent mértékű fegyveres és rendvédelmi állományt. Jelenleg az Igazságügyi és Rendvédelmi Minisztérium irányítja a Rendőrséget és egyben jogalkotó is.

Ez nem megfelelő szervezés és aggályos is. A Hszt. megalkotása mindenképpen nagy előrelépés volt akkoriban a fegyveres és rendvédelmi szféra számára. Elismertté vált a szakma jogalkotó szándéka alapján, a szakszervezeti jogok törvényesítve lettek. A különleges részek megfelelő lehetőséget biztosítanak az eltérő szervek számára. Az illetményalap közös a Köztisztviselői törvénnyel, aminek jó és rossz oldala is van, de inkább jó a hivatásosoknak, mivel azok is köztisztviselők, akik döntenek az illetményalap módosításáról.

ÖSSZEGZÉS

A felmérésből – bár csak egy kis mintán történt – kitűnik, hogy a fiatalabbak valamint az alacsonyabb rendfokozatúak kevésbé ismerik a szolgálati törvényünk tartalmát. A több szolgálati idővel rendelkezők véleményén látszik, hogy „saját bőrükön” tapasztalhatták meg a törvény „árnyoldalait” is. A vezetői beosztásban lévők munkájuk során magasabb szintű ismeretekkel rendelkeznek a Hszt.-vel kapcsolatosan, véleményük és érveik mindenképpen figyelembe veendőek.

A rendvédelmi szerveknél láthatóan nagyobb figyelmet kellene fordítani a Hszt. oktatására az érintetteknek megfelelő mértékben. Ez az oktatás megjelenhetne a folyamatos szakmai továbbképzések anyagában is.

A törvény szigorúságáról megoszlanak a vélemények, természetesen mindenki a saját tapasztalatai alapján válaszolt, de így is legfeljebb közepesen szigorú minősítést kaphat a szolgálati törvény. Más a helyzet a várható törvény-módosításokkal kapcsolatos véleményekkel. A félelmek nagymértékben jelennek meg és bizonytalanságot teremtenek. A válaszadók egy része elgondolkodott már rajta, hogy amennyiben megtörténik a kedvezmények várható mértékű csökkentése, akkor elhagyja a pályát.

Az érdekképviseleti szervek véleményét szakmailag mindenképpen megalapozottnak kell tekinteni. Megjelenik nézetükben a Hszt. által nyújtott kedvezmények megvonásával szemben, pontosan a kör bővítésének igénye. A szakszervezeti érdekvégyesítési eszközök bővítését szintén igényként jelenítik meg. Egy egyszerűbb, átláthatóbb és lehetőleg 2/3-os törvény mindenki számára megfelelőbbnek tűnik.

Már e kevés interjú is viszonylag gazdag forrásként szolgálhat a módosítási javaslatok terén, véleményem szerint időnként hasznos lenne (pl.: évente) egy reprezentatív mintán megkérdezni az érintett állomány véleményét a szolgálati viszonyával kapcsolatosan, akár összekötve más, pl. szociális irányú kérdésekkel. Ezek a felmérések viszonylag alacsony költségűek lennének és már a létezésük ténye is növelhetné a dolgozói elégedettséget, motivációt. A dolgozói teljesítményértékelési elbeszélgetések lehetőséget adnak arra, hogy a beosztott is visszacsatolást adjon.

A megállapításom, hogy a Hivatásos Szolgálati Törvény, azaz a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII-as törvény valóban megérett a módosításra. A tervezetben található módosítások közül van, amelyik minden érintett részéről támogatott (pl.: pályáztatás rendszere) és van, amelyet sokan csak más módon látnak megfelelően (pl.: civilesítés). Egyes megszorító, költségtakarékos intézkedések tervezete nagyfokú bizonytalanságot alakított ki a hivatásos állományban. Már egyre erősebben tapasztalható, ahogyan az idősebb, tapasztaltabb hivatásosok a szolgálati nyugdíjba „menekülnek”. Mivel sok vezetői posztra fiatalokat, kevesebb szolgálati idővel rendelkezőket kell majd tenni, ez a következő években némi problémákat jelenthet.

Látható, hogy a Hszt. alapvetően egy jó, részletes törvény. Többségében megfelelően szabályozza a hivatásosok szolgálati viszonyát. Felmerült az igénye annak is, hogy a civilesítés és a Magyar Honvédség nagyarányú létszámcökkentése után újra közös törvény szabályozhatná az összes magyar hivatásos élet és munkakörülményeit.

Az ország gazdasági helyzete és teljesítőképessége rányomja a bélyegét a közszférának adható juttatásokra is. Fontos eszköz lehet a köz szolgálatában álló hivatásosok elismerésére és motiválására a pénzen nem megváltható eszközök használata és megtartása. A káférendszer bevezetését jó megtartó erőnek gondolom, de csak ha mindez többletforrás biztosításával és nem a jelenlegi lehetőségekből való kigazdálkodással történik. A nyugdíjrendszer átalakítása az ország helyzete miatt érthető, de mindenképpen óvatosan kezelendő. Minisztériumi és országos vezetési szemlélet alapján a nyugdíjjal kapcsolatos szabályokat a már rendszerben lévő hivatásosok számára már csak jogi szempontból sem volna célszerű módosítani.

A szféra legnagyobb veszélye – mind az egyén, mind az ország számára -, hogy a bizonytalan és várhatóan az egyén számára kedvezőtlen változtatások miatt a tapasztaltabb, de lassan már a fiatalabbak is a pályaelhagyáson gondolkodnak. Az új belépőnek jelentkezők átlagkompetenciái valószínűleg elmaradnak az elmúlt évekéitől, hiszen a magasabb kvalitásúak nem látják majd megfelelő módon biztosítva az egzisztenciájukat.

Mindezek mellett érdemes figyelembe venni azt, hogy az előrejelzések alapján azok számára, akik az elkövetkező években kitartanak és a pályán maradnak, 2013-tól jobb lehetőségek várnak mind a nyugállományba helyezés, mind a szolgálati viszony körülményei terén.

Felhasznált irodalom

- A Civilisztikai és Igazságügyi Szakállamtitkár előterjesztése a foglalkoztatási jogviszonyok felülvizsgálatának Hszt-re vonatkozó irányairól, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, 2006.
- Vadász János előterjesztése a kormány részére az egységes közszolgálati kerettörvény koncepciójáról, Közszolgálati Reform Kormány megbízotti Hivatal, 2003.
- Koltay Jenő és Neumann László szerkesztésében: Közelkép, Munkaügyi kapcsolatok Magyarországon. 2005.
- Berki Katalin – Suba Katalin: A tizenharmadik havi illetmény története,

Fundamentum, 2005/4. szám

- Dr. Szakács Gábor: Előtanulmány a hivatásos állomány rendfokozati, illetve bér és besorolási rendszere között meghúzódó ellentmondás feloldására, egy új differenciált bér és besorolási rendszer kialakítására, BM Oktatási Főigazgatóság, 2005.

Törvények:

1949. évi XX. törvény, A Magyar Köztársaság Alkotmánya.

1989. évi II. törvény, az egyesülési jogról.

1996. évi XLIII. törvény, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról.

2001. évi XCV törvény, a Magyar Honvédelem hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról.

Egyetemi jegyzet:

Dr. Horváth László: Az országvédelem szervezeti rendszere egyetemi jegyzet (Távoktatási tananyag), ZMNE, Budapest, 2005.